

Efectele unei decizii recente a Curții Constituționale

*judecător Dragoș Călin,
Curtea de Apel București
vicepreședinte U.N.J.R.*

In order the judiciary fulfils its purpose, it must always understand and carry out the powers within the limits established by the Constitution of Romania, without interference from the legislator, the executive power or the Constitutional Court.

The decision of 27 May 2009 of the Constitutional Court amounts to another blast for the High Court of Cassation and Justice that was unable to assess, even in the Joint Sections, its own lack of competence.

The competence of the Constitutional Court to check the way the principle of separation of powers in the framework of the rule of law is complied with and to ensure the supremacy of the Constitution in the legal system does not impair the justice interests, but, on the contrary, it is likely to establish constitutional practices adequate to solve some disputes in which the magistrates are litigants.

Preliminarii

În ședința din data de 27 mai 2009, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritatea judecătorească, reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte, cerere formulată de Președintele României.

Curtea Constituțională a constatat existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de altă parte, arătând că, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 126 alin. 3 din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție are competența de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, cu respectarea principiului fundamental al separației și echilibrului puterilor, consacrat de art. 1 alin. 4 din Constituția României. Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate al acestora.

Decizia Curții Constituționale este definitivă și general obligatorie și urmează a se publica în Monitorul Oficial al României, Partea I.

În baza art. 146 lit. e din Constituția României, Curtea Constituțională soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

Nu este prima situație când instanța de contencios constituțional se pronunță în acest sens. Astfel, prin decizia nr. 1222/2008, Curtea Constituțională a constatat că există un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României, pe de o parte, și puterea judecătorească, reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, în sensul art. 146 lit. e) din Constituție și al practicii instanței de contencios constituțional în materie, produs în condițiile neluării în considerare de către Înalta Curte de Casație și Justiție a Deciziei Curții Constituționale nr. 384 din 4 mai 2006¹⁰⁹, precum și a dispozițiilor legale în vigoare.

¹⁰⁹ Publicată în M. Of., Partea I, nr. 451 din 24 mai 2006.

Decizia Curții Constituționale va produce efecte directe numai pentru situația juridică reglementată de cele două decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite, creează însă obligația Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite de a reexamina cele două decizii, precum și orice altă decizie cu fundament juridic asemănător.

Curtea Constituțională a constatat că decizia nr. 2.289 din 2 mai 2007, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de contencios administrativ și fiscal în dosarul nr. 34763/2/2005 nu este opozabilă Președintelui României, care nu a fost parte în proces și că, potrivit art. 94 lit. b din Constituția României, acordarea gradului de general reprezintă o atribuție exclusivă a Președintelui Ro-

mâniei.

În textul sesizării, Președintele României a menționat că, în mod constant, instanțele judecătorești au pronunțat hotărâri judecătorești prin care au dat câștig de cauză magistraților, personalului de specialitate juridică asimilat acestora, asistenților judiciari și personalului auxiliar care au promovat acțiuni în pretenții, fundamentate pe legislația remunerării din sistemul judiciar. Prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești, uneori în baza unor texte de lege abrogate, autoritatea judecătorească, prin instanțele judecătorești și Înalta Curte de Casație și Justiție, a acționat ca o autoritate legiuitoare, fiind astfel afectat un principiu fundamental al statului de drept, respectiv „*principiul separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale*”, consacrat de art. 1 alin. 4 din Legea fundamentală.

Reglementarea cuantumului indemnizațiilor sau al salariilor personalului retribuit de la bugetul de stat, inclusiv al sporurilor și al adaosurilor constituie un atribut exclusiv al legiuitorului. Prin aceste acte concrete, instanțele judecătorești și-au arogat competențe care țin de sfera puterii legiuitoare, rezultând un conflict juridic de natură constituțională a cărui gravitate împiedică

îndeplinirea normală a atribuțiilor constituționale ale autorităților publice, precizează Președintele României.

În ultimii ani, puterea judecătorească și-a extins treptat atribuțiile în detrimentul puterii legislative, fapt ce reiese din soluțiile constante ale Curții Constituționale.

Instanța de contencios constituțional a stabilit că instanțele judecătorești nu pot crea norme juridice. Astfel, referitor la sporurile salariale sau la alte drepturi de aceeași natură, având ca temei juridic principiul nediscriminării, reglementat pe larg în Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile acestea sunt neconstituționale în măsura în care din ele se desprinde înțelesul că, în atribuțiile instanțelor judecătorești intră crearea unor norme juridice, care să prevadă alte drepturi decât cele avute în vedere de legiuitor la adoptarea actelor normative considerate discriminatorii, instituindu-se astfel, pe cale judiciară, sisteme de salarizare paralele celor stabilite prin acte normative¹¹⁰.

Ce s-a întâmplat în cauzele obiect al sesizării Președintelui României?

Prin **Decizia nr. XXXVI/2007**, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite a admis recursul în interesul legii statuând că „*Dispozițiile art. 33 alin. 1 din Legea nr. 50/1996, în raport cu prevederile art. 1 pct. 32 din O.G. nr. 83/2000, art. 50 din O.U.G. nr. 177/2002 și art. 6 alin. 1 din O.U.G. nr. 160/2000 se interpretează în sensul că judecătorii, procurorii și ceilalți magistrați, precum și persoanele care au îndeplinit funcția de judecător financiar, procuror financiar sau de controlor financiar în cadrul Curții de Conturi a României beneficiau și de sporul pentru vechime în muncă, în cuantumul prevăzut de lege.*” S-a reținut „*înlăturarea oricărui tratament discriminatoriu, care ar contraveni atât principiului egalității în drepturi, instituit prin art. 16 din Constituția României, republicată, cât și dispozițiilor privind interzicerea discriminării cuprinse în art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*”, având în vedere că „*a considera că puteau beneficia de dispozițiile art. 33 din Legea nr. 50/1996 numai salariații din categoria personalului auxiliar, iar nu și magistrații, ar însemna să se*

¹¹⁰ Decizia nr. 818 din 03.07.2008, Decizia nr. 819 din 03.07.2008, Decizia nr. 820 din 03.07.2008, Decizia nr. 821 din 03.07.2008, toate publicate în M. Of., Partea I,

nr. 537 din 16 iulie 2008 și Decizia nr. 1325 din 04.12.2008, publicată în M. Of., Partea I, nr. 872 din 23 decembrie 2008.

încalce principiul egalității în drepturi, ceea ce ar face incidente dispozițiile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.”

Prin **Decizia nr. XXI/2008** pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite, cu privire la recursul în interesul legii referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 50/1996 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului din organele autorității judecătorești, s-a constatat că „*judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, precum și personalul auxiliar de specialitate au dreptul la un spor de 50% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică (...) și după intrarea în vigoare a Ordonanței Guvernului nr. 83/2000, aprobată prin Legea nr. 334/2001*”, deși art. I pct. 42 din O.G. nr. 83/2000 abroga expres prevederile art. 47 din Legea nr. 50/1996, care reglementau acest drept.

Este evident că Înalta Curte de Casație și Justiție nu putea să instituie, să modifice sau să abroge norme juridice cu putere de lege ori să efectueze controlul de constituționalitate al acestora, întrucât astfel de atribuții revin celorlalte puteri ori Curții Constituționale¹¹¹.

Cu toate acestea, Înalta Curte de Casație și Justiție a făcut-o, reținând, spre exemplu, că „*prin emiterea O.G. nr. 83/2000 au fost depășite limitele legii speciale de abilitare adoptate de Parlamentul României, încalcându-se astfel dispozițiile art. 108 alin. 3, cu referire la art. 73 alin. 1 din Constituția României.*”

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul de acces la justiție implică, prin însăși natura sa, o reglementare din partea statului și poate fi supus unor limitări sau condiționări, cât timp nu este atinsă substanța dreptului¹¹².

Accesul liber la justiție este consacrat prin art. 21 din Constituția României, care prevede că orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

Articolul 6 par. 1 din Convenția europeană a drepturilor omului și libertăților fundamentale nu obligă statele să creeze un drept de acces la o instanță în fața căreia să poată fi contestată o lege adoptată de Parlament¹¹³. Cu toate acestea, Curtea a arătat că *atunci când un decret, decizie sau altă măsură, deși nu privește în mod direct o persoană fizică sau juridică, îi afectează totuși în substanță drepturile sau obligațiile cu caracter civil, articolul 6 par. 1 cere ca decizia, decretul sau măsura în discuție să poată fi contestate în substanță în fața unei instanțe care să ofere garanțiile unui proces echitabil. O astfel de situație, care să determine aplicarea articolului 6 la dispoziții sau măsuri cu caracter general, poate rezulta fie din caracteristicile specifice ale persoanei sau grupului de persoane afectate, fie din particularitățile situației de fapt care diferențiază persoana sau grupul de persoane vizate*¹¹⁴.

¹¹¹ In baza art. 146 din Constituția României, Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

- a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
- b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;
- c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;
- d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;
- e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului.

¹¹² Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Lungoci c. României*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 588 din 7 iulie 2006, paragraf 36;

¹¹³ Comisia Europeană a Drepturilor Omului, decizie din 19 aprilie 1991 în cauza *Ruiz-Mateos și alții c. Spaniei*, no. 14324/88, DR 69, p. 227; garanțiile procedurale ale articolului 6 pot fi însă aplicabile procedurilor desfășurate în fața Curții Constituționale – a se vedea în acest sens, *Voggenreiter c. Germaniei*, hotărâre din 8 ianuarie 2004.

¹¹⁴ Mihai Selegean arată, în *Dragoș Bogdan, Mihai Selegean - Drepturi și libertăți fundamentale în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, București, All Beck, 2005, pg.121*, că opinia Curții în această chestiune se apropie de cea adoptată în dreptul comunitar, unde o măsură cu caracter general, cum ar fi regulamentul, poate, în anumite circumstanțe, să dobândească caracter individual, astfel încât să fie posibilă introducerea unei acțiuni în anulare în fața Curții de Justiție (a se vedea articolul 230, fost 173, din Tratatul Comunităților Europene și, cu titlu de exemplu, cauza C-358/89, *Extramet Industrie SA c. Consiliului Comunităților Europene* [1991] ECR I-2501, § 13).

Pentru ca dreptul de acces la o instanță să fie respectat, trebuie ca instanța în fața căreia este adusă cauza să se bucure de jurisdicție deplină; ea trebuie să fie competentă să analizeze atât aspectele de fapt, cât și cele de drept ale cauzei¹¹⁵. O instanță care este ținută de interpretarea dată de către un organ administrativ unei chestiuni de fapt sau de drept deduse judecării nu va fi considerată ca având jurisdicție deplină.

Care vor fi și cum se vor produce efectele deciziei Curții Constituționale din 27 mai 2009?

1. În primul rând, aceasta **va avea putere doar pentru viitor**. În baza art. 147 alin. 4 din Constituția României, deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

Ca atare, toate hotărârile judecătorești irevocabile, prin care s-au stabilit drepturile individuale, consacrate jurisprudențial de Înalta Curte de Casație și Justiție, se vor executa.

Restanțele consacrate prin hotărâri judecătorești au fost recunoscute de către Statul Roman, și, implicit, de Ministerul Justiției, stabilindu-se, prin O.U.G. nr. 75/2008, plata acestor drepturi în trei tranșe – ultimele două în martie 2009 și octombrie 2009.

În cauza **Metaxas c. Greciei**, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că nu este oportun să se ceară unei persoane, care a obținut o creanță contra statului în urma unei proceduri judiciare, să inițieze procedura executării pentru satisfacerea creanței sale (a se vedea și **Karahalios c. Greciei**, cauza 62503/00, decizia de admisibilitate din 11 decembrie 2003, par. 23).

În consecință, Statul nu poate să refuze, să omită sau să întârzie într-un mod nerezonabil executarea unor asemenea hotărâri.

Dacă un stat s-ar bucura de imunitate de executare silită, refuzul său de a plăti suma de bani la care a fost obligat printr-o hotărâre

judecătorească este de natură să încalce atât dreptul la un proces echitabil, cât și dreptul de proprietate protejat de art. 1 al Protocolului nr. 1.

Lipsa fondurilor autorității publice nu poate fi considerată un motiv justificat pentru întârzierea executării hotărârilor judecătorești, ca atare nu se pot face compromisuri în ceea ce privește aplicarea O.U.G. nr. 75/2008.

Prin hotărârea din 20 iulie 2004, din cauza **Shmalko c. Ucrainei**, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea dreptului la un proces echitabil, arătând că debitorul era un organ al statului, iar executarea silită a hotărârilor împotriva sa putea fi realizată numai dacă statul prevedea și acorda pentru cheltuielile respective sume în bugetul de stat al Ucrainei, neputându-i-se reproșa reclamantului că nu a declanșat proceduri judiciare împotriva executorului.

2. Decizia Curții Constituționale **nu va produce efecte, pentru viitor, asupra sporului de vechime în muncă**, întrucât acesta a fost consacrat legislativ prin art. 1 pct. 1 din Legea nr. 45/2007 pentru aprobarea O.U.G. nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției.

3. Decizia Curții Constituționale **nu va produce efecte asupra sporului de 50% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică și asupra sporului de vechime în muncă**, în ce privește pretențiile formulate de magistrați pentru perioada limitată de data publicării deciziei instanței de contencios constituțional în Monitorul Oficial al României¹¹⁶.

Prin cele două decizii pronunțate în recursuri în interesul legii, reclamantii au dobândit o **speranță legitimă** de a obține recunoașterea creanțelor lor, în situația contrară încălcându-se articolul 1 din Primul Protocol Adițional combinat cu art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în raport de soluțiile irevocabile primite de alți reclamantii.

Potrivit dispozițiilor art. 329 alin. 1 și 3 din Codul de procedură civilă, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație

¹¹⁵ CEDO, cauza *Koskinas c. Greciei*, hotărâre din 20 iunie 2002; CEDO, cauza *Terra Woningen B.V. c. Olandei*, hotărârea din 17 decembrie 1996, *Recueil 1996-IV*, vol. 25.

¹¹⁶ Este vorba de pretențiile asupra sporului de vechime

în muncă de până la data reglementării legislative prin art. 1 pct. 1 din Legea nr. 45/2007 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției.

și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, precum și colegiile de conducere ale curților de apel au dreptul, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii pe întreg teritoriul României, să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra chestiunilor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești. Soluțiile se pronunță numai în interesul legii, nu au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese. *Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe.*

Ca atare, în momentul în care un reclamant se adresa instanței judecătorești, prin intermediul jurisprudenței clare a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, acesta avea o speranță legitimă de a obține recunoașterea creanței sale, decizia instanței supreme opunându-se celorlalte instanțe întocmai ca și legea.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în cauza **Aurel Beian c. României 1**, din 06 decembrie 2007, constatând încălcarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și a art. 1 din Primul Protocol Adițional la Convenție combinat cu art. 14.

În cauză, Curtea văzând că, în alte spețe similare, instanța supremă a acordat altor persoane drepturile prevăzute de Legea nr. 309/2002, aceasta a apreciat că reclamantul avea o «speranță legitimă» de a obține recunoașterea creanței sale.

În cauza **Driha c. României** (21 februarie 2008), Curtea a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 ca urmare a impozitării sumei primite de petent în temeiul Legii nr. 138/1999, cu ocazia trecerii sale în rezervă și a art. 14 combinat cu art. 1 din Protocolul nr. 1 ca urmare a faptului că alți militari care au fost trecuți în rezervă au beneficiat de ajutor neimpozabil.

Nici faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție a interpretat acest text în două decizii în sensul că ajutorul ar fi impozabil nu înlătură caracterul previzibil al normei care prevedea neimpozitarea având în vedere faptul că această interpretare este în mod evident contrară prevederilor exprese și explicite ale legii și este contrară atât propriei jurisprudențe a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cât și jurisprudenței celorlalte instanțe interne.

Reamintind că potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, discriminarea constă în tratarea într-o manieră diferită, fără justificări obiective și rezonabile, a persoanelor aflate în situații comparabile, cu precizarea că enumerarea din art. 14 are caracter indicativ și nu limitativ, Curtea a constatat că alți militari care au fost trecuți în rezervă au beneficiat de ajutor neimpozabil iar autoritățile interne nu au oferit nici o justificare pentru tratamentul diferențiat.

4. Decizia Curții Constituționale va produce efecte asupra sporului de 50% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică, după data publicării deciziei.

Instanțele judecătorești nu au competența constituțională de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală, „*misiunea lor constituțională fiind aceea de a realiza justiția, potrivit art. 126 alin. 1 din Legea fundamentală, adică de a soluționa, aplicând legea, litigiile dintre subiectele de drept cu privire la existența, întinderea și exercitarea drepturilor lor subiective*”, după cum a statuat și Curtea Constituțională în deciziile menționate anterior.

Ca atare, instanța supremă și-a depășit sfera de competență, arogându-și atribuții ce nu i-au fost conferite de Constituție, Curtea Constituțională fiind singura în măsură să verifice conformitatea legii sau ordonanței cu legea fundamentală.

După data publicării deciziei Curții Constituționale, cu siguranță, deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite, pronunțate cu depășirea sferei de competență nu mai pot produce efecte juridice.

Ca atare, instanțele judecătorești nu se mai pot raporta la acestea și nici nu mai sunt ținute de dispozițiile art. 329 alin. 1 și 3 din Codul de procedură civilă, urmând a soluționa cauzele în consecință ori a sesiza instanța de contencios constituțional cu privire la „*depășirea limitelor legii speciale de abilitare adoptate de Parlamentul României, prin emiterea O.G. nr. 83/2000, respectiv eventuala încălcare a dispozițiilor art. 108 alin. 3, cu referire la art. 73 alin. 1 din Constituția României*”, în măsura în care se apreciază că o astfel de sesizare este admisibilă.

Prin Decizia nr. 93 din 11 mai 2000¹¹⁷, Curtea Constituțională a statuat că, având ca obiect promovarea unei corecte interpretări a normelor

¹¹⁷ Publicată în M. Of, Partea I, nr. 444 din 8 septembrie 2000.

juridice în vigoare, iar nu elaborarea unor noi norme, nu se poate considera că deciziile pronunțate de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în asemenea recursuri ar reprezenta o atribuție care vizează domeniul legiferării, situație în care textul de lege amintit ar contraveni prevederilor art. 61 alin. 1 din Constituția României.

De asemenea, s-a constatat că soluțiile interpretative date în recursul în interesul legii, denumite „dezlegări în drept”, nu pot fi considerate izvor de drept, în sensul obișnuit al acestui concept. Instituția recursului în interesul legii conferă judecătorilor instanței supreme dreptul de a da o anumită interpretare, unificând astfel diferențele de interpretare și de aplicare a aceluiași text de lege de către instanțele inferioare. Asemenea soluții interpretative, constante și unitare, care nu privesc anumite părți și nici nu au efect asupra soluțiilor anterior pronunțate, ce au intrat în puterea lucrului judecat, sunt invocate în doctrina ca „precedente judiciare”, fiind considerate de literatura juridică „izvoare secundare de drept” sau „izvoare interpretative”.

Totuși, ar putea exista și o interpretare parțial divergentă, întrucât, în ce privește **modificarea remunerațiilor**, Standardele adoptate de I.B.A.¹¹⁸ prevăd că *pensiile și remunerațiile judiciare ar trebui să fie modificate conform creșterii prețurilor, independent de controlul executiv* (pct. 14). *În anumite țări, salariile judecătorilor sunt protejate împotriva scăderilor, deși măririle salariale pot depinde de puterea executivă și cea legislativă. I.B.A. acceptă că salariile judiciare nu pot fi micșorate în timpul serviciului unui judecător decât ca o măsură economică de interes public.* (art. 15b)¹¹⁹.

Prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 768/C/2009 s-a dispus plata către judecători, începând cu data de 01 martie 2009, a sporul de 50% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică, în aplicarea deciziei nr. XXI/2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite, cu privire la recursul în interesul legii referitor la

interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 50/1996 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului din organele autorității judecătorești.

Acest ordin a fost revocat însă prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 1163/C/2009, care și-a produs efectele după ce o parte din ordonatorii secundari și terțiari de credite au dispus plata sporului de 50% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică către judecători¹²⁰.

Pe lângă soluția absurdă de a pune în executare o decizie în interesul legii, actul cu caracter normativ e de natură a crea drepturi, consfințind o situație juridică pentru care Statul Roman este responsabil, prin comportamentul ignorant și de neînțeles al autorităților sale.

Instabilitatea legislativă, invocată de nenumărate ori în hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, și lipsa asigurării unui cadru remunerator corespunzător pentru 6000 de magistrați, pe fondul subfinanțării sistemului și crizei acute de resurse umane, sunt elemente ce nu pot contribui la realizarea unei justiții eficiente, singura garanție a unui stat de drept.

5. Limitele sesizării Președintelui României sunt stabilite de cele două decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite (decizia nr. XXI/2008 și decizia nr. XXXVII/2007).

Ca atare, **decizia va produce efecte directe numai pentru situația juridică reglementată de cele două decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secțiile Unite.**

Decizia Curții Constituționale **crează însă obligația Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite de a reexamina cele două decizii, precum și orice altă decizie cu fundament juridic asemănător** (spre exemplu, decizia nr. 46/15.12.2008, prin care, admitându-se recursul în interesul legii, s-a stabilit, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 99 alin. 1 lit. d din Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată cu modificările și completările ulterioare, raportat

¹¹⁸ A se vedea **Paula-Andrada Coțovanu, Cristi Danileț** - Remunerarea magistraților – condiție a independenței justiției, în Revista Forumul Judecătorilor nr. 1/2009, pg. 67

¹¹⁹ *Standardele Minime de Independență Judiciară*, adoptate de International Bar Association în 1982, la New Delhi.

¹²⁰ Ordinul de revocare și-a produs efectele sale instantaneu, prin el însuși și *uno ictu*, sub aspectul revocării, iar suspendarea sa, deși dispusă de o instanță, pare inadmisibilă. Teoretic, suspendarea operează asupra unor efecte în curs ale actului administrativ și numai pentru viitor.

la art. 16 alin. 1 și 2 din codul deontologic al magistraților și a art. 78 alin. 1 din Legea nr. 567/2004, privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, modificată și completată, raportat la art. 9 din codul deontologic al acestora, că judecătorii, procurorii, magistrații asistenți precum și personalul auxiliar de specialitate au dreptul la un spor de confidențialitate de 15%, calculat la indemnizația brută lunară, respectiv salariul de bază lunar).

Există și o categorie de hotărâri judecătorești irevocabile, prin care s-au stabilit drepturile individuale, consacrate jurisprudențial de Înalta Curte de Casație și Justiție, **în continuare sau pentru viitor.**

Pentru a înlătura discriminările evidente produse prin aceste hotărâri judecătorești, legiuitorul, fie el și cel delegat, are obligația de a constata, printr-un act normativ, că sunt și rămân abrogate toate „drepturile” neconsacrate legislativ, apte a avea un asemenea efect, ori de a prevedea legislativ, pentru viitor, un spor

de 50% pentru risc și suprasolicitare neuropsihică.

Concluzii

Puterea judecătorească, pentru a-și respecta menirea, trebuie să înțeleagă și să-și exercite întotdeauna atribuțiile în limitele stabilite de Constituția României, fără ingerințe în cele ale puterii legislative, executive ori în competența Curții Constituționale.

Decizia din 27 mai 2009 a Curții Constituționale reprezintă încă o lovitură aplicată Înaltei Curți de Casație și Justiție, incapabilă în a distinge, nici măcar în Secțiunile Unite, propria necompetență.

Atribuția Curții Constituționale de a verifica respectarea principiului separației puterilor în cadrul statului de drept și de a asigura supremația Constituției în sistemul juridic normativ nu aduce atingere cu nimic intereselor justiției, dimpotrivă, chiar este de natură a stabili practici constituționale adecvate soluționării unor conflicte în care chiar magistrații au calitatea de justițiabili.

„Nota redacției:

Articolul a fost redactat înainte de publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 838/2009 referitoare la sesizarea formulată de Președintele României, domnul Traian Băsescu, privind existența unui conflict juridic de natură constituțională între autoritatea judecătorească, reprezentată de Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României și Guvernul României, pe de alta parte (în M. Of., Partea I, nr. 461, din 03 iulie 2009).